

Kulturministeren

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

12. juni 2025

Folketingets Kulturudvalg har 20. maj 2025, efter ønske fra Peter Skaarup (DD), stillet mig følgende spørgsmål nr. 228 (alm. del), som jeg hermed besvarer.

Spørgsmål nr. 228:

"Vil ministeren oplyse, hvor mange kommuner i Danmark, der har et selvstændigt kommunalt drevet folkebibliotek, hvor mange kommuner der gennem samarbejder, har adgang til et folkebibliotek i en nabokommune og oplyse hvor mange kommuner, der har et kørende bibliotek/bogbus og besvare følgende spørgsmål:

- Er der minimumskrav til et kommunalt folkebiblioteks størrelse, skal der være tale om en selvstændig bygning, eller kan det være en nogle reoler i borgerservice, eller kan det være et virtuelt bibliotek, der kun findes online?
- Er der krav til de ansattes kvalifikationer bortset fra lederen, der jf. lov om biblioteksvirksomhed § 3, stk. 3, skal have en relevant faglig baggrund?
- Kan ansatte på folkebiblioteket, bortset fra lederen, være ulønnede frivillige, fleksjobbere, personer i arbejdsprøvning og lignende, der står for bogudlån?
- Hvilke faglige krav stilles der til folkebiblioteker – er der visse faglige materialer som biblioteker skal tilbyde borgerne?
- Er der krav til åbningsstider og åbningsdage?
- Er det tilladt for en kommune kun at have »selvbetjeningsbiblioteker« uden ansatte?
- Vil et folkebibliotek i en kommune kunne være en kørende bogbus, er der i så fald krav om hvor ofte bogbussen skal komme rundt i kommunen, er der mindstekrav om at bogbusser skal rundt i hele kommunen og ikke bare i store byer og hvilke krav stilles der til ansatte i bogbussen?
- Hvor mange bogbusser er der i Danmark i 2025 og hvordan har udviklingen været over tid, herunder også i landdistrikterne?"

Svar:

Kulturministeriet har til brug for besvarelsen af udvalgsspørgsmålet vedrørende de nærmere regler i lov om biblioteksvirksomhed indhentet bidrag fra Slots- og Kulturstyrelsen, som oplyser følgende:

”Til spørgsmålet om, hvor mange kommuner i Danmark der har et selvstændigt kommunalt drevet folkebibliotek, hvor mange kommuner der gennem samarbejder har adgang til et folkebibliotek i en nabokommune, og hvor mange kommuner der har et kørende bibliotek (bogbus), kan det oplyses, at de nyeste tal fra Danmarks Statistik viser, at 97 kommuner havde et stedligt hovedbibliotek i 2023. Fanø har i en længere årrække haft betjeningsoverenskomst med Esbjerg Kommune. 15 kommuner har et kørende bibliotek (bogbus): Ringsted, Roskilde, Langeland, Varde, Vejle, Randers, Syddjurs, Lemvig, Brønderslev, Skive, Jammerbugt, Rebild, Thisted og Aalborg.

Til spørgsmålet om, hvorvidt der er minimumskrav til et kommunalt folkebiblioteks størrelse, om der skal være tale om en selvstændig bygning, eller om det kan være reoler i borgerservice, eller om det kan være et virtuelt bibliotek, der kun findes online, kan styrelsen oplyse, at det er forudsat i biblioteksloven, at der ved biblioteksdrift også forstås et fysisk sted, hvorfra der kan foretages udlån med henblik på hjemlån eller benyttelse på stedet. Denne forudsætning ses udmøntet i forpligtelsen i lovens §§ 5 og 20, hvorefter folkebibliotekerne skal stå til rådighed for benyttelse på stedet og for udlån af materialer.

Styrelsen kan endvidere oplyse, at der ikke i medfør af biblioteksloven er fastsat minimumskrav til drift af biblioteker ud over de forpligtelser, loven tilsiger. Det fremgår af forarbejderne til seneste hovedlov, jf. lov nr. 340 af 17. maj 2000, at fravær af minimumskrav er begrundet i, at kommunerne bør have frihed til at afstemme serviceniveauet efter virkeområdets karakter og mulighed for, at bibliotekerne kan samarbejde om opgaveløsningen. Som del af det kommunale selvstyre er det således op til den enkelte kommune evt. i samarbejde med andre kommuner at beslutte, hvordan kommunens folkebibliotek bedst lever op til lovens forpligtelser. Det fremgår ligeledes af samme lovs almindelige bemærkninger:

”På den ene side skal biblioteket fastholdes som et fysisk sted i lokalsamfundet, hvor der er adgang til at låne en bred vifte af materialer, hvor man kan få information om lokale samfundsforhold og ny lovgivning mv., og hvor man kan få inspiration og rådgivning i informationssøgning i tilknytning til uddannelse, personlig udvikling eller kulturelle aktiviteter. På den anden side er der et voksende behov for at udvikle det elektroniske bibliotek, hvor der er adgang via Internet til for eksempel bibliotekskataloger og tidsskrifter i fuldtekstdatabaser”.

Styrelsen kan til spørgsmålet om ansattes kvalifikationer oplyse, at der ud over lovens krav til lederen af et folkebibliotek ikke er fastsat yderligere krav til ansættelsesmæssige forhold. Efter bibliotekslovens § 3, stk. 3, skal lederen af et folkebibliotek have en relevant faglige baggrund. Hensigten er, at andre faggrupper end bibliotekarerne skal kunne besætte lederstillingen ved et folkebibliotek, idet navnlig de større kommuner har behov for at foretage en samlet vurdering af en ansøgers faglige og ledelsesmæssige kvalifikationer.

Til spørgsmålet vedrørende faglige krav til folkebiblioteker herunder krav til visse faglige materialer, som biblioteker skal tilbyde borgerne, kan styrelsen oplyse, at det fremgår af formålet med biblioteksloven, at folkebiblioteker skal "fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier", jf. lovens § 1, stk. 1. Videre følger det af lovens § 1, stk. 2, at folkebibliotekerne skal bestræbe sig på at stille videogrammer til rådighed. Derudover har folkebibliotekerne forpligtelse til at formidle "kommunal og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt.", jf. lovens § 1, stk. 3. Endelig opfylder folkebibliotekerne deres formål "gennem kvalitet, alsidighed og aktualitet ved udvælgelse af det materiale, der stilles til rådighed. Ved udvælgelsen må alene disse kriterier, ikke de i materialet indeholdte religiøse, moralske eller politiske synspunkter, være afgørende.", jf. lovens § 2.

Det er op til folkebibliotekerne at sikre gennem valg af materiale, at lovens krav til materiale efterleves. Det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for, at driften af det enkelte folkebibliotek lever op til lovens krav.

Vedrørende åbningstider og åbningsdage gælder efter lovens § 3, stk. 2, nr. 2), at kommunalbestyrelsen så vidt muligt skal tilpasse bibliotekernes åbningstider til brugernes behov. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at den nærmere tilrettelæggelse af åbningstiderne bør bero på lokale beslutninger med vægt på, at folkebibliotekernes samlinger og tilbud også bør være tilgængelige på tider, hvor den erhvervsaktive del af befolkningen har mulighed for biblioteksbenyttelse, samt at bibliotekerne i videst muligt omfang er åbne i weekenderne, så for eksempel forældre sammen med deres børn kan benytte bibliotekerne.

Til spørgsmålet om lovens krav til betjening af biblioteker kan styrelsen oplyse, at der ikke er fastsat minimumskrav til drift af folkebiblioteker, jf. ovenfor. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at fastsætte, hvordan lovens forpligtelser kan efterleves, herunder gennem brug af selvbetjeningsbiblioteker uden ansatte. Dette kan evt. ske ved i samarbejde med en anden kommune at tilrettelægge den lokale biblioteksbetjening, jf. § 3, stk. 1.

Som svar på spørgsmål om kørende bogbusser kan styrelsen oplyse, at der i loven ikke er fastsat minimumskrav til drift af folkebiblioteker. Det er, jf. ovenfor, forudsat i loven, at der er tale om et fysisk sted, hvorfra der ikke kun er mulighed for udlån af materialer, men også benyttelse af andre materialer, såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier i henhold til folkebibliotekernes formål. Det vil derfor være op til den enkelte kommunalbestyrelse at fastsætte, hvordan lovens samlede forpligtelser kan efterleves, herunder gennem brug af bogbusser."

Jeg henholder mig til Slots- og Kulturstyrelsens svar.

Til spørgsmål om udviklingen over tid i antallet af bogbusser, herunder i landområderne, kan jeg henvise til nedenstående opgørelse for perioden 2013-2023:

Antal bogbusser 2013-2023:

	2013	2015	2017	2019	2021	2023
Hele landet	33	21	19	17	16	15
Region Hovedstaden	1	0	0	0	0	0
Region Sjælland	6	3	3	2	2	2
Region Syddanmark	8	6	5	5	4	3
Region Midtjylland	9	5	4	4	4	4
Region Nordjylland	9	7	7	6	6	6

Kilde: Danmarks Statistik.

Med venlig hilsen

Jakob Engel-Schmidt